

Covid-19 Tanısı Almış ve Almamış Bireylerde Salgına Yönelik İnançlar, Baş Etme Stratejileri ve Psikopatoloji Arasındaki İlişki: Boylamsal Bir Çalışma

Dr. Öğr. Üyesi Selin KARAKÖSE ÇELİK
Işık Üniversitesi

Bu proje Covid-19 tanısı almış ve almamış bireyler psikolojik değişkenlere etki eden faktörlerin belirlenerek zaman içerisindeki değişiminin incelenmesini hedeflemiştir. Projenin temel amaçları Koruyucu sağlık davranışlarının uygulanmasına etki eden faktörlerin belirlenmesi ve zaman içerisindeki değişiminin incelenmesi (i), evlilik uyumu ve ebeveynlik ile ilgili zorlukların Covid-19 tanısı alan ve almayan bireylere özgü belirlenmesi (ii), sağlık bilişleri, sağlık kaygısı, obsesif kompulsif belirtiler ve baş etme yolları ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyini yordamadaki rolünün belirlenerek zaman içerisindeki değişiminin hem Covid-19 tanısı almış, hem de Covid-19 tanısı almamış bireyler için ortaya konması (iii) çerçevesinde belirlenmiştir. Araştırmanın ilk aşaması Türkiye’den 372 Covid-19 tanısı almış ve 375 Covid-19 tanısı almamış birey ile toplam 747 kişiden, ikinci aşaması ise 264 Covid-19 tanısı almış ve 251 Covid-19 tanısı almamış toplam 515 kişiden oluşmuştur. Ayrıca, 19 Covid-19 tanısı almış, 20 Covid-19 tanısı almamış 39 kişiden oluşan bir örneklem ile de nitel çalışma yürütülmüştür. Çalışmanın bulgularına göre, koruyucu sağlık davranışlarının (maske takmak, el hijyeni, sosyal mesafe korumak) Covid-19’dan koruyuculuğuna ilişkin etkinlik inancının tanı durumundan bağımsız olarak zaman içerisinde arttığı ve cinsiyet ile yaşın uyum düzeyinde önemli bir rolü olduğu (i), Covid-19 tanısı alan ve almayan bireylerin deneyimleri ebeveynlik zorluklarının her iki zaman diliminde de benzer olduğu ancak zaman içerisinde arttığı ve yaşanan zorluk sayısı ile evlilik uyumunun negatif ilişkili olduğu (ii), kadercilik ve doğa üstü güçlere inanış/batıl inançlar baş etme stratejilerinin zaman içerisinde Covid-19 tanısı almış bireylerde azalırken, Covid-19 tanısı almamış bireylerde arttığı (iii), depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin zaman içerisinde Covid-19 tanısı almış bireyler için azalırken, Covid-19 tanısı almamış bireyler için aynı kaldığı (iv) ve depresyon, anksiyete, stres düzeylerini yordamada Covid-19 tanısı almış ve almamış bireylerde farklı bilişlerin yordayıcı olduğu (v) bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Covid-19, sağlık bilişleri, baş etme psikolojik iyi oluş, boylamsal çalışma